УДК 811.111:81'276.6:35

ІННОВАЦІЙНІ НОМІНАЦІЇ ТЕРОРИСТИЧНИХ УГРУПОВАНЬ ТА АНТИТЕРОРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Погонець В.В., аспірант кафедри
теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізкий національний університет

Стаття присвячена лінгвальному та соціолінгвальному аналізу інноваційних позначень терористичних та антитерористичних організацій в англійській мові. Встановлено зв'язок між мовою та фактами функціонування цих інновацій. Продемонстровано роль словотвору, його способів, шляхів та механізмів у формуванні англійськомовних лексичних та фразеологічних одиниць військової сфери.

Ключові слова: антитерористична організація, інновація, лексична одиниця, номінація, тероризм, фразеологічна одиниця.

Статья посвящена лингвальному и социолингвальному анализу инновационных обозначений террористических и антитеррористических организаций в английском языке. Установлена связь между языком и фактами функционирования этих инноваций. Продемонстрирована роль словообразования, его способов, путей и механизмов в формировании английских лексических и фразеологических единиц военной сферы.

Ключевые слова: антитеррористическая организация, инновация, лексическая единица, номинация, терроризм, фразеологическая единица.

Pohonets V.V. ENGLISH INNOVATIVE NOMINATIONS OF THE TERRORIST GROUPINGS AND ANTI-TERRORIST ORGANIZATIONS

This article is focused on lingual and sociolingual analysis of the English innovations of terrorist groupings and anti-terrorist organizations. The derivation has played the main role in the formation of lexical units and set-expressions. The research also reveals the correlations between lingual and social phenomena.

Key words: anti-terrorist organization, innovation, lexical unit, nomination, set-expression, terrorism.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження полягає в тому, що військова лексика та фразеологія становить значну частину інновацій англійської мови, тим самим виникає необхідність комплексного лінгвального та соціолінгвального аналізу цієї сфери. Дана розвідка присвячена дослідженню англійськомовних інноваційних номінацій на позначення терористично-антитерористичних організацій.

Теоретичною основою дослідження слугують лінгвальні та соцолінгвальні розвідки сучасних вітчизняних науковців [1; 2; 3; 5].

Постановка завдання. Метою даного дослідження є лінгвальний та соціолінгвальний аналіз інноваційних одиниць на позначення терористичних угруповань та антитерористичних організацій в англійській мові.

Досягнення цієї мети полягає у вирішенні таких завдань: 1) виявити базові лексичні одиниці, які слугують основою для утворення новітніх номінацій; 2) розкрити способи та механізми формування інновацій військової сфери в англійській мові; 3) встановити зв'язок між мовою та фактами функціонування досліджуваних одиниць на позначення терористично-антитерористичних організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Війни XXI століття в багатьох випадках фактично позначають антитерористичні війни, внаслідок чого в англійській мові виникає стійке словосполучення *war on terrorism* [8, с. 634], а війни за участю США та Європейських країн в Афганістані, Іраці, Пакістані мають спільну назву *war on terror*, *global war on terror,* підкреслюючи тим самим всесвітній характер таких війн: *The George W. Bush administration responded to the 9/11 attack on the World Trade Center and Pentagon with an assault on U.S. civil liberty that Bush justified in the name of the* ***"war on terror"****.* (Counterpunch, June 3, 2008). *The global* ***war on terror*** *acted as what, in the language of semiotics, is called a "floating signifier," able to be attached at will to a wide range of actions and policies.* (Ethics & International Affairs, June 22, 2009).

Оскільки тероризм став світовою загрозою, набувають широкого розповсюдження різні терористичні організації і відповідні органи, що їм протидіють. У нашій роботі ми приділяємо особливу увагу номінаціям терористичних угруповань та їх учасникам, тому виникає необхідність докладно розглянути їхнє місце та роль в сучасній англійській мові.

Зазначимо, насамперед, що базою для вербалізації загальних понять, пов'язаних з тероризмом, є лексична одиниця *jihad*. На її основі було створено цілу низку похідних лексичних та фразеологічних одиниць. Серед таких одиниць відзначимо найбільш поширені, що позначають ісламського воїна, учасника «священної війни», бойовика екстремістського мусульманського угруповання як з боку самих терористів *(jihadi, jihadist, jihadist fighter*), так і з боку тих, хто з ними бореться (*jihadi terrorist, Johnny Jihad, Jihadi John): The world's most dangerous **jihadist** was ruthlessly re-drawing the map of the Middle East last night as his gun-toting warriors stormed towards Baghdad. The leader of Isis just became the most powerful **jihadist fighter** in the world*. (The Mirror, June 13, 2014).

Крім того, з боку учасників антитерористичної боротьби шляхом телескопії були створені такі оказіональні одиниці, як: *jihottie (jihadist + hottie)* «жінка або чоловік естетичної зовнішності, які беруть участь у терористичній діяльності або підтримують її»; *jihobbyist* (*jihadist + hobby*) «людина, зацікавлена в цілях радикального ісламу, але яка не є членом радикальної групи» [6, с. 152]: *There are even reports of online recruiting of youths to join the Islamic State using romance and marriage as enticements. Young women, particularly in the West, are promised a so-called **jihottie** of their choosing for a husband. Young men are offered an attractive and devoted wife*. (The New York Times, Jan. 15, 2016). ***Jihobbyists**' are people drawn to the online theater of violent jihad, becoming increasingly radical as they delve deeper into Web forums.* (The Christian Science Monitor, March 19, 2010).

Необхідно також зазначити, що на основі лексеми *jihad* було створено низку сталих словосполучень: *jihadist cell* «терористична група, джихадистський осередок»; *jihad factory* «центр ідеологічної обробки мусульман (особливо мечеті й ісламські релігійні навчальні заклади), табір для їхньої практичної підготовки»; *field of jihad* «поле битви» в ім'я джихаду, тобто територія, на якій ведеться боротьба мусульман проти «невірних»: *Italian police broke up an alleged **jihadist cell** in Venice who had celebrated last week's terrorist attack in London and planned to blow up the city's famous Rialto Bridge in the hope of killing hundreds of tourists*. (The Telegraph, March 30, 2017). *Many now believe that law enforcement alone is not enough. They say the country's **jihad factories**, which still pump out recruits, must be shut down and the radicals de-radicalised.* (The Sydney Morning Herald, Oct. 7, 2012). *One of the most debated questions in 2003 was whether al-Qaeda was turning post-war Iraq into a new **"field of jihad"**.* (BBC News, Dec. 24, 2003).

Із розвитком новітніх комп'ютерних технологій поняття «*jihad*» модифікується, виникає поняття «кіберджихад» (*cyber-jihad*) «електронна «священна війна» екстремістських організацій і угруповань, атака на інформаційні комп'ютерні системи, програми і дані»: *Al-Qaeda is using online technology to plan attacks in pursuit of a **"cyber-jihad"**, the government has warned.* (BBC News, July 12, 2011). Відповідно, для позначення «кібертерориста» виникає слово *cyber-terrorist*: *An attack, however, may not be an attack like the one seen on Sept. 11 or the kind common in Israel. Instead, power companies and US officials are keeping an eye on cyberspace, to make sure the power grid isn't successfully attacked by a so-called **cyber-terrorist** or even a teenage hacker working from home* (Natural Gas Week, July 29, 2002).

Самим поширеним видом терористичних акцій є тероризм «смертників». Так, терорист-камікадзе, який здійснює атаку, вбиваючи себе, заради ідеологічних або політичних цілей, в англійській мові вербалізується у вигляді фразеологічного словосполучення *suicide bomber.* Проте функціонує і словосполучення *homicide bomber*, що підкреслює намір терориста, крім себе, убити велику кількість людей: *The fact is that suicide bombing is not merely a means for the bomber to end his or her own life; it is a means to intentionally end the lives of others as well. Were that not the case, why would the **homicide bomber** choose to kill himself in a crowded place?* (The Washingon Post, Apr. 7, 2007).

Терористи-смертники також здійснюють терористичні атаки за допомогою автомобіля з бомбою або вибухівкою, тому в англійській мові такі терористи набули позначень *suicide car-bomber*, *suicide driver: First, an IS **suicide car-bomber** struck the border town of Suruc, killing 32 people, most of them volunteers planning to cross the border to provide aid to the Kurdish town of Kobane*. (The Economist, Jul 28, 2015).

Із загрозою використання радіологічної зброї в терористичних актах пов'язана така номінація, як *dirty bomber*, що позначає терориста, який може виготовити або застосувати радіологічну бомбу. *There still seems only the sketchiest of circumstantial evidence to link Abdullah al-Muhajir, the alleged **"dirty bomber"**,*

with a terrorist atrocity in the United States. (The Herald News, June 16, 2002). Ця номінація була створена на базі неофіційної назви «брудної бомби» (*dirty bomb),* в якій використовується звичайна вибухівка для розсіювання радіологічного матеріалу.

За допомогою такого механізму, як аналогія за зразком, до словосполучення *serial killer* в англійській мові була створена фразеологічна одиниця *serial bomber* «серійний терорист, терорист-маніяк, що постійно здійснює напади»: *In just a few days, Ahmad Khan Rahami went from virtually unknown to a suspected* ***serial bomber****.* (CNN, September 20, 2016).

Розглянемо найпоширеніші номінації терористичних організацій, що активно діють в XXI ст. на території багатьох країн. Ісламські неурядові військові релігійно-політичні організації взяли на озброєння ідеї побудови світового «ісламського халіфату», саме тому вони сповідують екстремізм і терористичні методи. Такі угруповання в англійській мові мають загальну назву *anti-American forces, anti-U.S. forces*: *The deaths in Helmand province were the first fatalities among U.S. forces in this country since December. But they came just two days after a Red Cross worker was killed in southern Afghanistan in what could signal a resurgence of activity by* ***anti-U.S. forces*** *in connection with the start of the war in Iraq*. (The Washington Post, March 30, 2003).

Найвідоміші угруповання XXI ст., які діють на території близького Сходу, Афганістану, Пакістану, Лівії, – це *al-Qaeda, Army of Islam (AOI), Haqqani Network (HQN), HAMAS, Hezbollah (Hizballah), Indian Mujahedeen (IM), Islamic Jihad Union (IJU), Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL), Taliban.* Для цих ісламістських організацій характерним є агресивне ставлення до європейсько-християнських духовних цінностей, використання ісламу як революційної ідеології, проповідь шаріатського егалітаризму і жорстких правил суспільного життя, обов'язкових для «справжніх» мусульман, що перетворює віру в радикальну ідеологію.

Назва «головної терористичної організації», яка протягом кількох десятиліть брала на себе відповідальність за терористичні акції, може функціонувати в англійській мові як в первинній формі *al-Qaeda*, так і в скороченій – *Qaeda* (*Qa'ida*): ***Al-Qaeda****, an international terrorist network, is considered the top terrorist threat to the United States*. (Council on Foreign Relations, June 06, 2012). *With its preeminence challenged by 'Islamic State,'* ***Qaeda*** *is trying to prove that it can still attack West*. (Al-Arab, Jan. 15, 2015).

В англійській мові найменування угруповання *al-Qaeda* стало настільки звичним, що воно може функціонувати також в абревіатурній формі *AQ*, без подання розшифровки цієї абревіатури [5, с. 194]: *This is the first time that* ***AQ*** *has gone local by translating its propaganda in Tamil and Malyalam spoken widely in the southern regions of Tamil Nadu, Kerala and also Sri Lanka in its bid to spread its ideology towards Islam, Sharia law, the armed conflict in Syria and Afghanistan and to motivate youth to join jihad*. (Daily News, Aug. 27, 2016).

З метою створення ісламської держави «фундаментальне» угруповання Аль-Каіда створює екстремістські терористичні групи, досить часто їхні назви містять скорочення *AQ* та вживаються в абревіатурній формі: *al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP), al-Qaeda in Iraq (AQI), al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM), Al Qaeda in the Indian Subcontinent (AQIS)*: *Coalition forces operating in Baghdad on Monday targeted a long-time* ***AQI*** *operative in the city's Karkh neighborhood* (US Fed News Service, Nov. 11, 2008). ***AQIM****, a violent extremist group based in Algeria, merged with al Qaida in September 2006*. (US Fed News Service, Dec. 4, 2007). *The* ***AQIS*** *is capable of providing additional resources and a global stage for these menacing groups.* (The Daily Star, May 24, 2016).

Слід приділити увагу також не менш активному терористичному угрупованню *Taliban (Taleban)*. В англійській мові його назва вживається як для позначення фундаменталістського руху за створення мусульманської держави в Афганістані, так і для позначення учасника цього руху, особливо бойовика збройних формувань, хоча раніше таких бойовиків позначали словом *Talib*: *Three US soldiers were killed and another was wounded in eastern Afghanistan this weekend in an attack claimed by the* ***Taliban.*** (Christian Science Monitor, June 16, 2017).

Поширення екстремістських, фундаменталістських груп в ісламському суспільстві набуває назви «талібанізація» (*Talibanisation*). Водночас це слово вводить і поняття «перетворення країни на ісламську державу, зростання впливу в певній країні фундаменталістських угруповань» [7, с. 287]. Такий рух також позначає перехід до повного контролю ситуації та території талібами: *The conspiracy of* ***Talibanisation*** *is on the rise in Karachi and MQM*

activists should remain mentally and physically prepared to face hard times ahead. (Times, Aug. 4, 2008).

Зараз одним з найвідоміших сучасних терористичних угруповань є так звана «Ісламська держава» (*Islamic State of Iraq and the Levant* (*ISIL*)), що пройшла довгий шлях реорганізації від частини Аль-Каїди до самостійного екстремістського угруповання. Історія його становлення відбилася також у численних назвах: *al-Qaeda in Iraq (AQI), Islamic State in Iraq (ISI)*, *Islamic State of Iraq and al-Sham (ISIS)*, *Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL)*, *Islamic State (IS)*: *Assad also discussed the threat that the* ***Islamic State****, also known as* ***ISIS****, poses in his country, dismissing arguments that it is being beaten back by Kurdish and Iraqi forces backed by US-led air support.* (Christian Science Monitor, March 30, 2015).

Одним з найбільш активних серед терористичних угруповань Сирії та Лівану вважається організація під назвою *Jabhat al-Nusra*, утворена у 2012 році: *Until recently,* ***Jabhat al-Nusra*** *was known as the most radical wing of the opposition seeking to oust Syrian President Bashar al-Assad.* (The Washington Post, Oct. 29, 2013). Ця організація, також відома під назвою «Фронт перемоги» (*al-Nusra Front*), є найрадикальнішою стороною опозиції, яка намагалася усунути президента Сирії Башара аль-Асада. Дане угруповання неодноразово брало на себе відповідальність за вибухи, ціллю яких були автомобілі урядових осіб, тим самим було швидко визнано Сполученими Штатами як терористична організація.

Слід також розглянути антитерористичні організації та їхні номінації, які функціонують в англійській мові, починаючи з 2001 року. Після вересневої трагедії 2001 року, тобто терористичних атак на США, вперше за все існування цієї країни колишній президент США Джордж Буш-молодший під час саміту НАТО в Європі закликав країни світу об'єднатися з метою боротьби з тероризмом і оголосив про намір створити волелюбну коаліцію «*coalition of freedom-loving nations*»: *A great* ***coalition of freedom loving nations*** *works everyday in many different ways to detect and defeat this menace.* (The American Presidency Project, June 26, 2003). Дане поняття було використано для об'єднання, яке спрямоване на виявлення спільних ворогів Сполучених Штатів та згуртування світової спільноти в підтримці проти війни з терором.

Для того, щоб протистояти загрозам XXI століття від країн, що підтримують терористів і міжнародних злочинців, Сполучені Штати та їхні партнери повинні були розробити нові механізми, які сприятимуть безпеці та захисту свободи. Таким механізмом у 2002 році стає об'єднання країн всього світу в «глобальну коаліцію за свободу» *Global Freedom Coalition* (*GFC*): *A* ***Global Freedom Coalition*** *would offer the prospect of broader, more effective global cooperation on issues ranging from global terrorism, aggressive autocracies, and international crime to the protection of democratic institutions.* (The Heritage Foundation, Febr. 4, 2009). Це об'єднання проти тероризму в англійській мові є загальною назвою, яка втілюється в конкретних назвах таких коаліцій.

Так, в англійській мові певний час функціонувало фактично синонімічне словосполучення *coalition of the willing*, яке символізувало силу та міцність альянсу країн, що підтримують вторгнення Сполучених Штатів в Ірак в 2003 році. «Коаліція згодних» на момент створення складалася з тридцяти країн, її метою була антитерористична діяльність, спрямована на виявлення та знешкодження зброї масового знищення: *There are 30 countries who have agreed to join the US in the "****coalition of the willing****" to rid Iraq of weapons of mass destruction*. (The Times, March 25, 2003).

Слід зазначити, що така номінація, як *coalition of the unwilling,* в англійській мові позначає об'єднання країн, що відкрито виступали проти війни США з Іраком у 2003 році (зокрема Франція, Німеччина, Росія)*: President Bush's "coalition of the willing," long seen by much of the world as a shell for a largely U.S. operation in Iraq, is quickly becoming a* ***coalition of the unwilling***. (Deseret News, Feb. 22, 2007). А позначенням супротивників цієї війни стає поняття *anti-American axis* «антиамериканська вісь» [4, с. 85]*: It would solidify the* ***anti-American axis****, with China and perhaps India lining up behind France, Germany and Russia*. (New Statesman, Apr. 20, 2004). Ця назва отримала також образне позначення *axis of weasels: In a controversial amendment, congressmen voted that none of the money for rebuilding should go to companies from the so-called "****axis of weasels****" – France, Germany, Russia or Syria – because of their implacable opposition to the US-led conflict*. (The Herald, Apr. 5, 2003).

Водночас президент США Джордж Буш у своїй заяві про членство в союзі з європейськими країнами в боротьбі з тероризмом використав термін *axis of evil* «вісь зла» і

досить часто його повторював протягом свого президентства для того, щоб позначити країни, які він звинувачував у підтримці тероризму та пошуку зброї масового знищення, зокрема Іран, Ірак, Північну Корею: *This article focuses on the **Axis of Evil** metaphor that was used by President George W. Bush in his State of the Union Address in 2002 to represent Iran, Iraq, and North Korea. After describing "axis" as a metonym for fascism and Nazism, and "evil" as a metonym for Satanic forces that implies an alliance of Iran, Iraq, and North Korea that is collectively responsible for evil deeds, the authors analyze the impact of this metaphor on Iranian self-image and politics.* (The Middle East Journal, July 1, 2007).

Ця номінація слугувала зразком для створення численних словосполучень: *axis of annoyance, axis of friendship, evil axis of terror, axis of just as evil, axis of resistance, axis of terror, axis of unity: A new **"axis of terror"** – Iran, Syria and the Hamas-run Palestinian government – is sowing the seeds of the first world war of the 21st century, Israel claimed last night*. (The Birmingham Post, Apr. 19, 2006). *The Arab world is split as a result of a wider split in the Middle East between a US-led alliance and an **"axis of resistance"** players led by Iran.* (APS Diplomat News Service, Dec. 25, 2006). Тим самим, в англійській мові з'являється модель «*axis of*», яка вводить поняття «об'єднання».

Після трагедії 2001 року, коли Сполучені Штати відчули на собі терористичного удару, перед ними постала потреба в створенні нової відомчої структури з координування забезпечення національної безпеки, тому й було створене Управління внутрішньої безпеки (*Office of Homeland Security*). Згодом це управління було реорганізовано в міністерство *Department of Homeland Security (DHS)*, яке призначене захищати американців від багатьох загроз, особливо від тероризму, та вбезпечувати їх*: As a result of the events of 11 September 2001, Congress created a new **Department of Homeland Security** in 2003.* (The New York Times, May 23, 2003).

Одним з управлінь міністерства внутрішньої безпеки є *Domestic Nuclear Detection Office* (*DNDO*), спеціально створений досліджувально-виконавчий орган по виявленню радіологічних та ядерних загроз. А спеціальний загін, створений для пошуку та знешкодження ядерних пристроїв в інших країнах, насамперед в тих, в яких знаходяться терористичні осередки, в англійській мові має неофіційну назву *nuke squad: The Department of Homeland Security greatly expanded its nuclear search-and-disarmament teams, or "**nuke squads**" as they became known.* (The Atlantic, Jan. 25, 2005).

Трагічні події 2001 року були також підґрунтям для створення Національного центру боротьби з тероризмом (*National Counterterrorism Center* (*NCTC*)). Центр аналізує інформацію про тероризм, включаючи потенційну внутрішню інформацію про загрозу, спостерігає за міжнародними та внутрішніми зв'язками щодо потенційних загроз, генерує інформацію для запобігання злочинним діям на національному рівні, підтримує антитерористичну діяльність США: *A general consensus appears to have formed around the need for a National Intelligence Director (NID) and a **National Counterterrorism Center (NCTC)**, both of which received the endorsement of President Bush shortly after the 9/11 Commission issued its recommendations*. (The Washington Post, Sept. 8, 2004).

Необхідно зазначити, що через численні терористичні загрози та військові конфлікти США постійно оновлюють та реорганізують військові формування та їх керівництво. Одне з головних командувань США має назву *United States Special Operations Command* та досить часто функціонує в абревіатурному позначенні *USSOCOM*. Воно являє собою війська спеціального призначення, спеціально створені, навчені та оснащені формування, які покликані вирішувати специфічні задачі із застосуванням військової сили в інтересах США, досягати військових, політичних, економічних цілей, цілей пропаганди та психологічної війни на території супротивника.

Починаючи з 2001 року, роль командування під абревіатурною назвою *SOCOM* значно збільшилася. Розпочавши боротьбу з міжнародним тероризмом, керівництво Міністерство оборони США у своїй новій стратегії вказало, що основний тягар цієї війни лягає на підрозділи військ спеціального призначення: *With the global war on terrorism putting greater demands on all of the armed services, the Marine Corps is working on ways to lighten the much heavier load imposed on **SOCOM** since the 9/11 terrorist attacks*. (Sea Power, March 1, 2003).

Висновки з проведеного дослідження. Отже, результати аналізу дали можливість виявити базові одиниці, що слугують центрами лексичних та фразеологічних інновацій. Так, лексема *jihad* є основою для утво-

рення лексичних одиниць на позначення учасників терористичної діяльності (*jihadi, jihadist, jihobbyist, jihottie*). У творенні сталих словосполучень беруть участь одиниці *bomb*, *jihad, terror* (*dirty bomber, field of jihad, homicide bomber, jihad factory, jihadist cell, jihadist fighter, jihadi terrorist, serial bomber, suicide bomber,*). Провідну роль у творенні цих похідних одиниць відіграє словотвір, його способи та механізми.

Фактичний матеріал дослідження свідчить про численні позначення терористичних угруповань в англійській мові, що активно діють на території багатьох країн як у вигляді словосполучень, так і в абревіатурних позначеннях: (*al-Qaeda(AQ), al-Nusra Front, Haqqani Network (HQN), HAMAS, Hezbollah (Hizballah), Islamic Jihad Union (IJU), Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL), Taliban)*. Що стосується антитерористичних організацій, США створюють нові відомчі структури, що координують та проводять антитерористичну діяльність. Серед таких організацій можна виділити *Department of Homeland Security (DHS), National Counterterrorism Center* (*NCTC*), *United States Special Operations Command (SOCOM).*

Аналіз інновацій на позначення терористичних угруповань та антитерористичних організацій уможливив розкрити зв'язок між мовою та соціальними явищами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балабін В.В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.16; Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. К., 2002. 24 с.
2. Василенко Д.В. Розвиток словникового складу англійської мови військової сфери XX – початку XXI століття : автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.04; Донецький національний ун-т. Донецьк, 2008. 22 с.
3. Єнікєєва С.М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови: монографія. Запоріжжя, Запорізький національний ун-т, 2006. 303 с.
4. Зацний Ю.А., Семенчук А.Б. Антитерористична боротьба і поповнення словникового складу сучасної англійської мови: монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2013. 220 с.
5. Зацний Ю.А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228с.
6. Jarret M Brachman. Global jihadism: theory and practice. London: Routledge, 2010. 296 p.
7. Stern Jessica. Terror in the name of God: why religious militants kill. New York: HarperCollins, 2003. 368 p.
8. The Macmillan Dictionary of Contemporary Phrase and Fable. London: Macmillan, 2002. 677 p.